

Hantavirus(HFRS)

Dr.Sh.Sali

Professor of Infectious Diseases and Tropical Medicine
Shahid Beheshti University of Medical Sciences

Hantavirus

"Case Discussion"

- ▶ آقای ۴۵ ساله، کشاورز، ساکن حومه تهران، زمان مراجعه: اواخر آبان ماه ۱۴۰۴
  - ▶ شکایت اصلی: تب ۳۹,۵ درجه , لرز , سردرد شدید, درد طاقت فرسای کمر و تاری دید از سه روز گذشته
  - ▶ سابقه تماس مهم: شش روز قبل انباری قدیمی را جارو زده است (تماس با گرد و غبار آلوده به فضولات موش)
  - ▶ یافته‌های بالینی: فشار خون: ۹۵/۶۰ , پتشی در سقف دهان و تنه , فلاشینگ صورت و گردن
- CVA Tenderness شدید

پاراکلینیک در ۲ ساعت اول

➤ CBC: ۰ پلاکت: ۷۰,۰۰۰ , هموگلوبین: 11.5

➤ کراتینین سرم: ۲,۹ mg/dL   BUN : ۶۸ mg/dL ← تفسیر: نارسایی حاد کلیه مرحله 3
(ازتومی پره رنال محتمل)

➤ آزمایش ادرار: پروتئین: ۳+   گلبول قرمز: ۳۰-۴۰ در هر فیلد ← تفسیر: پروتئینوری در محدوده نفروتیک،
هماچوری گلومرولی,   NT-proBNp : ۱۳۰۰ pg/mL (طبیعی کمتر از ۱۰۰) ←
تفسیر: شاخص نشت مویرگ سیستمیک بسیار بالا

➤ اکوکاردیوگرافی: نرمال (EF بیشتر از ۵۵٪) ← تفسیر: رد نارسایی قلبی

تشخیص های افتراقی

▶ پیلونفریت حاد: تب، کمر درد

علائم افتراق دهنده: لکوسیتوری، بدون ترومبوسیتوپنی

▶ لپتوسپیروز: تب، نارسایی کلیه، تماس با موش

علائم افتراق دهنده: یرقان (زردی)، درد شدید عضلات ساق، کونژکتیویت

▶ سپسیس گرم منفی: تب، شوک، ترومبوسیتوپنی

علائم افتراق دهنده: وجود کانون عفونت مشهود (ریه یا شکم)، بدون تاری دید اختصاصی

▶ مالاریا: تب، ترومبوسیتوپنی

علائم افتراق دهنده: لرز دوره‌ای، آنمی، سابقه سفر به منطقه اندمیک

تشخیص قطعی HFRS

روش اول : سرولوژی (ELISA): آنتی بادی IgM علیه نوکلئوکپسید هانتاویروس زمان مثبت شدن: روز ۳ تا ۵ بیماری

حساسیت: ۹۸ درصد همچنین افزایش چهار برابری IgG در نمونه‌های دو هفته جدا

روش دوم : RT-PCR بر روی خون یا بافت: حساسیت بالا در فاز تب دار (روز ۱ تا ۷) قابلیت تایپ سروتیپ (Seoul, Puumala, Hantaan) و غیره)

روش سوم: کشت ویروس: فقط برای اهداف تحقیقاتی نیاز به سطح ایمنی BSL-3 دارد برای تشخیص بالینی توصیه نمی‌شود

نتیجه کیس ما: IgM ضد هانتاویروس: مثبت قوی, تایپ PCR: Puumala virus

مکانیسم چهارگانه آسیب در HFRS

- ▶ مرحله اول (نفوذ ویروس به اندوتلیوم) : ویروس از طریق گیرنده $\beta 3$ -integrin وارد سلول اندوتلیال می شود بدون اینکه سلول را از بین ببرد.
- ▶ مرحله دوم (طوفان سایتوکاینی): فعال شدن لنفوسیت های $CD8+ T$ و ماکروفاژها ترشح $TNF-\alpha$ ، $IL-1$ ، $IL-6$ ، $IFN-\gamma$ کاهش پروتئین های $occludin$ و $claudin$ در اتصالات سلولی.
- ▶ مرحله سوم (نشت پلاسما به فضاهاى سوم): مایع به داخل فضای خلف صفاق (علت کمر درد شدید) مایع به داخل بینابین کلیه نشت می کند.
- ▶ مرحله چهارم (ترومبوسیتوپنی مصرفی): فعال شدن پلاکت روی اندوتلیوم آسیب دیده تولید آنتی بادی ضد پلاکت در موارد شدید

نتیجه نهایی: شوک هیپوولمیک + نکروز توبولار کلیه + خونریزی مخاطی

فازهای بالینی HFRS با زمان بندی دقیق

➤ **فاز اول** : تب دار (روزهای ۳ تا ۷ بیماری): علائم: تب بالای ۳۹، فلاشینگ، کمر درد شدید، تاری دید
خطر اصلی: تشخیص دیر هنگام

➤ **فاز دوم** : هیپوتانسیو (چند ساعت تا ۳ روز): علائم: افت فشار خون، شوک، الیگوری، پروتئینوری
خطر اصلی: شوک برگشتناپذیر

➤ **فاز سوم** : الیگوریک (روزهای ۳ تا ۷): علائم: خروجی ادرار کمتر از ۴۰۰ سی سی در روز، افزایش پتاسیم و کراتینین، اسیدوز
خطر اصلی: احتباس مایعات، خونریزی داخلی

➤ **فاز چهارم** : پلی اوریک (۱ تا ۲ هفته): علائم: دیورز بیش از ۳ لیتر در روز
خطر اصلی: هیپوکالمی (کاهش پتاسیم)، دهیدراتاسیون

➤ **فاز پنجم** : نقاهت (هفته‌ها تا ماه): علائم: خستگی، شب ادراری
خطر اصلی: نارسایی مزمن کلیه (نادر)

نکته: کیس ما در انتهای فاز تب دار و ابتدای فاز هیپوتانسیو بستری شد

Biomarkers برای پیش‌بینی شدت بیماری

▶ نشانگر NTproBNP: ارزش تشخیصی: پیش‌بینی کننده شدت نشت مویرگ و نیاز به دیالیز مقدار بحرانی: بیشتر از ۱۰۰۰ pg/mL نشانه پیش‌آگهی بد است.

▶ نشانگر IP-10 (CXCL10): ارزش تشخیصی: همبستگی با طول مدت بستری مقدار بحرانی: بیشتر از ۵۰۰ pg/mL.

▶ نشانگر Sphingosine-1-phosphate: ارزش تشخیصی: کاهش آن نشانه تخریب اندوتلیوم است مقدار بحرانی: کمتر از ۵۰ درصد مقدار طبیعی.

▶ پلاکت: ارزش تشخیصی: پیش‌بینی کننده خونریزی شدید مقدار بحرانی: کمتر از ۲۰,۰۰۰

در کیس ما: NTproBNP برابر ۱۳۰۰ است، بنابراین نیاز به دیالیز محتمل است.

درمان مرحله‌ای HFERS

- ▶ **در فاز تب دار و هیپوتنشن:** مایع درمانی: نرمال سالین یا رینگر با هدف MAP بالای ۶۵، داروها: نوراپی نفرین در صورت شوک مقاوم اقدام ویژه: بستری در بخش مراقبت‌های ویژه (ICU).
  - ▶ **در فاز الیگوریک:** مایع درمانی: محدودیت شدید (خروجی ادرار + ۳۰۰ سیسی در روز) داروها: فورزماید
  - ▶ **در صورت اضافه بار مایعات اقدام ویژه:** دیالیز اگر پتاسیم بالای ۶ یا pH زیر ۷٫۲ باشد
  - ▶ **در فاز پلی اوریک:** مایع درمانی: مایع آزاد وریدی و خوراکی بر اساس تشنگی داروها: جایگزینی سدیم، پتاسیم و منیزیم اقدام ویژه: پایش الکترولیت هر ۶ ساعت
  - ▶ **در فاز نقاهت:** مایع درمانی: رژیم پرکالری و پرآب داروها: ویتامین D3 برای ترمیم توبول کلیه اقدام ویژه: پیگیری کراتینین تا ۶ ماه
- توجه مهم درباره ریباویرین:** این دارو فقط در ۴۸ ساعت اول فاز تب دار و فقط برای سروتیپ‌های شدید (Dobrava و Hantaan) مؤثر است. در سروتیپ Puumala فایده ندارد و ممکن است نفروتوکسیک باشد

اندیکاسیون های دیالیز

شروع همودیالیز اورژانسی در صورت وجود هر یک از موارد زیر ضروری است:

- ۱: پتاسیم سرم بیشتر از ۶,۵ میلی مول بر لیتر، بدون پاسخ به درمان دارویی (کلسیم گلوکونات + انسولین)
  - ۲: اوره سرم بیشتر از ۱۰۰ میلی گرم بر دسی لیتر همراه با علائم اورمی شامل تهوع مقاوم، میوکلونوس، یا تشنج
  - ۳: اسیدوز متابولیک شدید با pH زیر ۷,۱ و بیکربنات زیر ۱۰
  - ۴: ادم ریوی یا آناسارکای منتشر علیرغم استفاده از دیورتیک ها.
  - ۵: الیگوری کامل (خروجی ادرار کمتر از ۵۰ سیسی در روز) به مدت بیش از ۴۸ ساعت همراه با دو برابر شدن کراتینین
- نکته مهم: همودیالیز بر دیالیز صفاقی ترجیح دارد: زیرا وجود خونریزی رتروپریتون در HFRS یک منع نسبی برای دیالیز صفاقی محسوب می شود.

عوارض نادر اما جدی!!

- ❖ عارضه پارگی کپسول کلیه: شیوع: کمتر از ۱ درصد نحوه تشخیص: درد ناگهانی پهلو، افت ناگهانی هموگلوبین، سونوگرافی با مشاهده هماتوم ساب کپسولار.
  - ❖ عارضه آپوپلکسی هیپوفیز (سکته غده هیپوفیز): شیوع: بسیار نادر نحوه تشخیص: سردرد شدید ناگهانی همراه با افت فشار و کما (سندرم شیهان در مردان)
  - ❖ میوکاردیت: شیوع: ۲ تا ۵ درصد در سروتیپ Hantaan نحوه تشخیص: افزایش تروپونین، آریتمی قلبی، اکوکاردیوگرافی با کاهش EF.
  - ❖ آنسفالیت: شیوع: کمتر از ۱ درصد نحوه تشخیص: تشنج، تغییر سطح هوشیاری، پلوسیتوز خفیف در مایع مغزی نخاعی.
- در کیس ما: بیمار به پارگی کپسول کلیه مبتلا نشد، اما به دلیل نارسایی شدید کلیه نیاز به دیالیز پیدا کرد.

جمع‌بندی کیس

- ▶ روز ۱ تا ۳ بیماری: تب و کمر درد → مراجعه به اورژانس و بستری در ICU
- ▶ روز ۴ بیماری: افت فشار خون، پتشی‌های جدید، کراتینین
- ▶ روز ۶ بیماری: الیگوری کامل (خروجی ۲۰۰ سیسی در روز) پتاسیم ۶,۴، pH خون ۷,۱ → شروع همودیالیز
- ▶ روز ۹ بیماری: شروع دیورز خودبه‌خودی (۳ لیتر در روز) → قطع دیالیز
- ▶ روز ۱۵ بیماری: ترخیص با کراتینین ۱,۳ میلی‌گرم بر دسی‌لیتر
- ▶ پیگیری ۳ ماه بعد: کراتینین ۱,۰ ضعف خفیف باقی‌مانده

آموخته مهم: تشخیص زودهنگام + دیالیز به موقع = نجات جان بیمار

ده نکته طلایی ۲۰۲۶

ده نکته که هر پزشک باید درباره HFRS بداند

نکته ۱: در فصول پاییز و بهار، هر بیمار با تب + ترومبوسیتوپنی + کراتینین بالا را HFRS فرض کنید تا خلاف آن ثابت شود.

نکته ۲: تاری دید یک علامت اختصاصی HFRS است که ناشی از ادم شبکیه به دلیل نشت مویرگی می باشد.

نکته ۳: NTproBNP یک نشانگر جایگزین عالی برای شدت نشت مویرگی سیستمیک است.

نکته ۴: در فاز تب دار، از تجویز NSAID مانند ایبوپروفن یا دیکلوفناک اکیداً پرهیزید (خطر خونریزی کلیوی).

نکته ۵: دیالیز را به تأخیر نیندازید - در HFRS مؤثرترین درمان برای کاهش مرگ و میر است.

نکته ۶: ریباویرین فقط در ۴۸ ساعت اول بیماری و فقط برای سروتیپ‌های شدید (Dobrava و Hantaan) مؤثر است.

نکته ۷: در فاز پلی اوریک، مراقب هیپوکالمی (کاهش پتاسیم) و هیپومنیزیمی (کاهش منیزیم) باشید.

نکته ۸: بیمار را از نظر پارگی کپسول کلیه (درد ناگهانی پهلو همراه با افت هموگلوبین) مانیتور کنید

نکته ۹: هرگز انباری یا آلونک را با جارو یا جاروبرقی خشک تمیز نکنید : ابتدا با وایتکس ۱۰ درصد اسپری کنید.

نکته ۱۰: HFRS را ظرف ۲۴ ساعت پس از تشخیص به مرکز بهداشت گزارش دهید.

کنترل عفونت برای پرسنل درمان

➤ **اقدام اول :** ایزوله مناسب: ایزوله استاندارد + ایزوله قطره‌ای (Drop and Standard Precautions) استفاده از ماسک N95 برای کارکنان در حین انجام ساکشن، انتوباسیون، یا هر روش تولید آئروسل

➤ **اقدام دوم :** دفع صحیح مواد آلوده: ادرار بیمار در ۷ روز اول بیماری حاوی ویروس زنده است ضد عفونی با هیپوکلریت سدیم ۱۰ درصد (وایتکس رقیق شده به نسبت ۱ به ۱۰ با آب)

➤ **اقدام سوم :** گزارش دهی اجباری: HFRS یک بیماری قابل گزارش فوری به مرکز بهداشت است هدف: سمپاشی موش‌های اطراف منزل بیمار و طاعون‌یابی

نکته بسیار مهم:

تا کنون هیچ انتقال قطعی انسان به انسان در HFRS کلاسیک گزارش نشده است. این وضعیت برخلاف HPS ناشی از سروتیپ Andes virus است که انتقال انسان به انسان دارد.

سخن آخر!!!

➔ HFRS یک بیماری قابل درمان است، به شرط آنکه تشخیص زودهنگام انجام شود و دیالیز به موقع آغاز گردد.

کاهش مرگ و میر این بیماری در

گرو آگاهی بالای پزشکان و کادر درمان از علائم اولیه آن است.

Many Thanks!!